

Fotoboekjes ondersteunen kleuters bij het kiezen

Wat?

Juf Annemie en haar collega werken dit jaar in hun klas met fotoboekjes. Tegen de zijkant van de koffiekast (de kast waar 's morgens reeds koffie klaarstaat voor de ouders) plakken de boekjes met velcro vast. De kinderen die vlinders kunnen de boekjes zelf nemen om te kijken naar de vele spelmogelijkheden die er in de klas zijn. Op basis hiervan kunnen ze dan bewust een keuze maken.

Hoe?

De kleuters in de klas van Annemie mogen zeer vaak kiezen! De klas is een vrij grote ruimte waarin alle leeftijdsgroepen samen zitten: een 35-tal kleuters van 2,5 tot 5 jaar. Om iedereen tegemoet te komen, is er een zeer ruim aanbod uitgewerkt: een blokken- en autohoek, een zandbak, een (tijdelijke) confettibak, een creahoek, een spelletjes- en computerhoek, twee poppenhoeken waarvan ééntje met keuken, een boekenhoek, een bewegingshoek, een podium voor dans of toneel, een 'echte auto'-hoek... en nog een muziekhoeke op de gang. Na een kringgesprek, dat vaak in twee groepjes (de oudsten en de jongeren) apart doorgaat, kunnen de kinderen hun eigen weg gaan.

■ Foto's van elke hoek

Een eerste soort fotoboekjes bundelt foto's van elke hoek. De kleuters weten dat ze altijd in de boekjes kunnen gaan kijken als ze even niet meer weten wat ze gaan doen. De oudere kleuters worden gestimuleerd om ook iets langer bij hun keuze te blijven...

■ Boekjes met spelscenario

Daarnaast zijn er voor vier hoeken ook boekjes met spelscenario's. Als ze voor die hoek kiezen, maar nog niet precies weten wat ze daar dan willen doen, is dit een hulpmiddel.

Voor de autohoek worden volgende suggesties gegeven: een baan voor de auto's maken, auto's ergens laten afrijden, huisjes maken voor de auto's... maar ook iets voor de dieren maken of gewoon een hoge toren bouwen. Natuurlijk is het niet de bedoeling dat ze precies hetzelfde maken, maar het geeft hen ideeën.

Dezelfde soort boekjes zijn ook uitgewerkt over de poppenhoek en de zandbak. De creahoek is er later bij gekomen. Er staat in deze hoek een heleboel materiaal. De kleuterleidsters merkten op dat de kleuters altijd teruggrepen naar hetzelfde: kleuren, stempelen... Sommige dingen kwamen

nooit aan bod. In het boekje zien de kinderen dat ze ook strijkparels kunnen gebruiken, slingers maken, een verrekijker maken, diertjes nakrassen, een ketting maken.

■ Individuele fotoboekjes

Tenslotte zijn er ook enkele individuele fotoboekjes. Deze zijn speciaal gemaakt voor bepaalde kleuters voor wie het aanbod te ruim is. Hun stempel staat vooraan op het boekje en er zitten maar een zestal foto's in, van hoeken waar dat kind graag is. Soms steekt er eens iets nieuws in.

Voor Xanten bijv. steken er puzzels in en de knutselhoek omdat ze dat ook graag doet, maar ook de lichtbak omdat dat iets is dat ze eigenlijk uit zichzelf weinig zou kiezen. Zo ook de bouwhoek. Omdat de keuze beperkt is, gaat ze dan toch ook al eens naar die hoeken. Je kan de inhoud van deze mapjes voortdurend wijzigen in functie van de evoluties in het spel.

Voor twee andere kinderen heeft Annemie ook samen één mapje gemaakt, omdat ze elkaar heel erg stimuleren op een positieve manier. Ze moeten niet voortdurend samen spelen, maar komen elkaar wel regelmatig tegen in dezelfde hoeken...

■ ■ ■ Waarom?

Kinderen in de kleuterklas mogen regelmatig vrij kiezen in de hoeken. Toch zijn er nog grote verschillen van klas tot klas! Meer en meer wordt de meerwaarde van het laten kiezen erkend: kinderen kunnen hun eigen ontwikkelingstraject uitstippelen, op eigen tempo en niveau, vanuit eigen interesses en talenten... En dan hebben we het nog niet over het ontwikkelen van 'zelfsturing' en 'keuzecompetentie'. En het belang ook op volwassen leeftijd om bewust keuzes te maken die bij jou passen, zeker in de maatschappij van vandaag. Binnen heel wat GOK-thema's past het om meer aandacht te besteden aan bewust kiezen.

Nog te vaak wordt ervanuit gegaan wordt dat het kiezen 'wel lukt'. Onze ervaring leert ons echter dat er heel wat kinderen zijn voor wie het kiezen eigenlijk weinig bewust gebeurt.

Enkele voorbeelden:

Tim kiest voor de bouwhoek: hij maakt er enthousiast een toren met de houten blokken, maar valt dan stil. Hij blijft er gewoon wat zitten rondkijken.

Dieter loopt van de ene kant naar de andere en stormt uiteindelijk op de bouwhoek af. Hij haalt er alles overhoop en na 10 minuten gaat hij over naar de poppenhoek.

Simon staat met zijn handen in de zakken maar wat te kijken bij de waterbak. De anderen vullen flessen en potjes... Even later staat hij bij de auto's. Nog even later bij de winkel.

Een idee als de fotoboekjes kan helpen, maar kadert ook in een voortdurende zorg voor een rijk basismilieu en observatie van hoe kinderen omgaan met keuzes.

■ ■ ■ Checklist

We verkennen hieromtrent nog enkele vragen die je je kan stellen op basis van observaties:

- Welke hoeken zijn er in de klas? Sluiten ze aan bij de noden van de kinderen?
Bijvoorbeeld: Zijn er hoeken vanuit alle verschillende noden en competenties (bijv. ook bewegen)? Zijn er voldoende hoeken waarin ook jongens hun 'ding' vinden of decemberkinderen? 'Kennen' de kinderen de hoeken van de klas wel voldoende, hebben ze een 'overzicht' over de klas?
- Welke hoeken worden vaak gekozen? Welke hoeken hebben minder succes?
Bijvoorbeeld: zijn er hoeken die hun 'aantrekkingskracht' verloren hebben, omdat de kinderen er uitgespeeld zijn? Of zijn er hoeken die wat te arm zijn of misschien juist teveel materiaal combineren? Zijn er wel voldoende 'verrassende' dingen in de hoek om te verkennen?

- Zijn de kinderen wel betrokken tijdens het spel in de hoeken waarvoor ze gekozen hebben? Wat remt hun spel nog?
Bijvoorbeeld: Wordt het spel van sommige kinderen verstoord door anderen omwille van lawaai of 'verkeer' in de klas? Weten de kinderen wel wat precies te doen met dat spelmateriaal?
- Zijn er andere elementen die meespelen waardoor het kind niet goed kiest?
Bijvoorbeeld: Het kind ligt socio-emotioneel in de knoop en heeft vooral nood aan basisveiligheid, dicht bij de juf. Of zijn de regels niet duidelijk (teveel, te vaag...) voor bepaalde kinderen waardoor ze in een 'zomaar wat doen' terecht komen en makkelijk ruzie maken?

■ ■ ■ **Meer info over kiezen en begeleiden van kleuters bij het kiezen:**

- Laevers, F. & L. Depondt. [Ervaringsgericht werken met kleuters in het basisonderwijs.](#)
- Betrands, E. e.a.. [Keuze-leuk. Materialen en tips voor het gebruik van een keuzebord.](#)
- Laevers, F. & E. Bertrands. [Ondernemingszin herkennen : instrumenten voor de screening van 6- tot 12-jarigen](#)
- Gratis download: [Instrumenten voor de screening van kleuters en de observatie van speel- en leeromgeving.](#)

Tekst: Ilse Aerden, Medewerker Steunpunt GOK

Met dank aan: Annemie Maris, kleuterleidster VBS Godsheide